

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

<i>Helyben házhoz hordva:</i>	<i>Vidéken postai szétküld:</i>
Egész évre . . . 12 ft	Egész évre . . . 14 ft
Fél évre . . . 6 "	Fél évre . . . 7 "
Negyed évre . . . 3 "	Negyed évre . . . 3.50
Egy hónap . . . 1 "	Egy hónap . . . 1.20

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főút 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat b. petit sor egyszer . . . 6 kr
Minden következőnél . . . 4
Bélyegdíj külön . . . 30 kr
Nyitóléc ára . . . 15 "

Szerkesztőség:

Az arad-esanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szerkesztési részét illető közlemények intézendők. Bérmentesen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

Az arany oltalma.

Arad, július 18.

Az új pénzrendszerünk ellenségei között azokon kívül, kik azt politikai okokból vagy a papír- valután pöfeteg-képen élődo üzletük tekintetéből elleneztek, igen sokan vannak jóhiszemű teoretikusok, a kik téves financia politikai elvekből kiindulva az a r a n y-érték behozatalából rövid időn várható súlyos nemzetgazdasági válságok bekövetkeztétől tartanak. Okoskodásuk röviden ez: a bankóknak oda-kint senkinek sem kell, ott mindenki árunak tekintette, melytől ismét szabadulnia kell, olyan tantuszna, a melyet csak Ausztria- és Magyarországon honorálnak teljes értékben, a melyet ausztria-magyarországi provenienciákért okvetlen be kell cserélniök, és a mely ennélfogva — mint a mesevilág bűvös talérja — mindig ismét visszakerül előbbi tulajdonosához, a társmónarchiák szerencsés lakosságához. Ellenben ha aranyra lesz pénzünk, ez, ha tulkerül a határon, ott is marad, és több-kevesebb idő múlva a forgalmunkat közvetítő aranykészletünk teljesen a külföldre szivárogo s a pénzszükéből eredő kalamitás minden következő éveivel fogja sujtani közgazdasági életünket.

Es ezen veszedelmes eventualitásnak azzal akarnak a jeles nemzetgazdászok eleje vágni, hogy az ezüst-kurráns behozatalát sürgetik, vagyis az arany mellett bizonyos összegig, például 100 millió forintig kibocsájtott ezüst pénzforgalmat, mely dis-ázsio nélküli teljes fizetésü erővel bírna.

Ezen elvek czáfolata nagyobb apparatust igényelne, mint a mennyi egy cik-kecske szük keretében helyet talál. Azonban a speciális magyar szempont-

tól eltekintve, mely a valuta helyreállításában századok óta elvesztett pénzügyi önállóságának restituczióját üdvözli, a jőzan ész egyszerű és mindenki előtt világos tárházában is találunk olyan érveket, melyek mélyreható financia politikai képzettség nélkül is megérthetők és megvédhetők. Így például ha felteszszük, hogy Magyarországon ma 100 millió forintnyi készpénz van a lakosság birtokában államjegyekben, s hogy ez a papírpénz a béke s a közgazdasági föllendülés következtében virágzó államhitel alapján 81 millió forintot ér aranyban, magasabb értékre többé nem emelkedhetik, de a legelső közgazdasági válság vagy nemzetközi bonyodalom következtében értékének felére sülyedhet; a legelemibb okoskodás elutasíthatlanul sürgeti, hogy e 100 millió forintnyi papírt váltsuk át haladéktalanul a 81 milliónyi aranyra, mert úgy lehet, hogy holnap már 70, vagy 60, vagy még annál is kevesebbet fog érni.

Az az eshetőség, hogy aranyunk könnyebben kiszivároghat a külföldre, mint papírpénzünk és hogy a világpiacokat koronként megrendítő pénzválságok ezután minket is érinteni fognak, mint a kik az arany-valuta elfogadása által ezen világforgalom aktiv és passzív szereplői közé léptünk, ez az eshetőség nincs kizárva; de bekövetkeztének lehetősége még nem elég indok arra, hogy magunkat a papírpénz megtartása által — tehát egy nagyobb és állandó veszedelem árán — a világforgalomtól elzárjuk, hanem hogy számoljunk azon hátrányokkal, melyek új valutánk sokszorta nagyobb előnyei mellett reánk hárulhatnak.

Hogy az arany kiszivárgásának lehetősége meg van, s hogy ez oly közgaz-

dasági válságokat vonhat maga után, melyek államéletünkre és kényszerforgalmu papírpénz kibocsájtására vezethetnek, arra Görögország és Portugallia esete — hol szintén aranyvaluta van érvényben — a legújabb és eklatansabb példa. Annyi azonban az első tekintetre világos, hogy ezen eshetőség beállta ellen az ezüst kurráns behozatala mit sem használna, mert annak szerepe az aranypénz mellett nem volna egyéb mint fémből való kényszerforgalmu csengő pénzjegy, bankó ezüsből, melynek hatása éppen ellenkezője lenne annak, a mit tőle várnak: t. i. mindenki ezüsstel fizetne, a hol csak tethetné, s az arany az ezüst mellől épp úgy eltűnnék mint a hogy eltűnt a kényszerforgalmu papírbankó mellől.

Amaz államokban az aranypénz eltűnt a forgalomból első sorban ama körülmény okozta, hogy államadósságaik kamatait arannyal kellett fizetniök. Ez az aranyvaluta behozatalával természetesen nálunk is így lesz és aranybeszerzésünknek egyik forrása éppen azon haszonból rezultalódik, melyet nyerünk az által, hogy adósságunkat olcsóbb kamatu cizimletekkel cserélhetjük be, miután e kamatok arannyal fogjuk fizetni. Így hát természetesen tőlünk is tetemes arany fog a külföldre vándorolni évenként, már csak államadósságunk kamatainak a révén is. A különbség mégis e tekintetben köztünk és Portugallia vagy Görögország között az, hogy ez utóbbi országokban az államadósságok terhe aranytalánul nagyobb mint nálunk, s hogy a mi államadóssági cizimleteink, ha egyelőre nem is nagy, de mégis már számba vehető részben magyar állampolgárok birtokában van.

A két testvérállam pénzügyi minisz-

TÁRCZA.

— Julius 19. —

A felvilágosodásról.

(Weber után.)

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

Midőn a nap áttör a sötét ködpárán, a szél szerteszórja a nehéz szürke felhőket: felderül az ég; ha a bíráló ész, az előítélet babona-fellegén áthatol: világosság támad a fejben. A felvilágosodás nem más, mint alapeszme után képletek nélküli méltatása a dolgoknak, nem pedig elfogadott vélemények és régi szokások után, — röviden a fogalmak beigazolása.

Megvilágítása az emberiség előrehaladásának ezen a téren, hasonló a nap fényességéhez reggeltől egész alkonyig. Es valószínű, hogy így világítja meg az új Amerika ismét az ősi, de éjszakába merült Ázsiát, ahonnan a mi művelődésünk kiindul, sőt lehet, hogy még az eközben elsötétülő Európát is.

Nőni, virágozni, gyümölcsözni, elmulni, ez örökös forgása a természetnek.

Mínthogy egyes embereknek a felvilágosodáshoz évek kellene, így az emberiségnek ehhez évszázadokra van szüksége.

A felvilágosodás a vallással vette kezdetét. A vallásosság utján lőn a lény gondolkozóvá. De ez csak első szikrája, halvány sugara a világosságnak. Azután jött a nevelés, a miből az ifjúság a régidolgok iránti megvetését meríté, majd átcsapás a filozófiába, Franciaország pedig a politikába. At lett élve sok neveléses skolasztikus dolog, úgy mint a véres forradalom és az idő alatt, míg Franciaország minden részében visszhangzott a szabadság, egyenlőség, az alatt nehezedtek a nemzetre a leg-súlyosabb bilincsek. Es a tudomány terén? legfeljebb egy új kárpitot vontak a filozófia és tudomány avult falaira, mi pedig felrepültünk, ígyakezve tul zárnyalni a természet határait és eljutottunk a s z á m i t á s határáig.

A régi világ úgy vélte, hogy földünknek okvetlen szilárd alapjának kell lennie. Mi már felvilágosodottabbak vagyunk; mi mindent a levegőben lebegtetünk. Es még eddig csak a természet és megörzött szent könyveknek van meg az az igazságuk, hogy „Éj és nap, nem fognak elmulni többé.”

Óriási nagy az előítéletek száma. Minden század megszűli a maga neveléses előítéleteit, még mielőtt a régiek eltűntek volna. A felvilágosodás sajátos módon választja meg céljához az eszközöket. Valószínű, hogy a

jelen század eszközeiből pár század letelte után éppen olyan kevés lesz használható, következképpen nevelésesek azok.

A régi tudósok allegóriái, melyeket szó-szerint vettek, nagyon sok előítéletnek az okozói. Több mint bizonyos, hogy a lélek-vándorlás, előérzetek, látományok ebből erednek. Még mi is elfogadjuk a hattyu e néma madár halállátományából felhangzó fájó ének által jelzett kimulását, de azt a szívet járó éneket emberi fülek még nem hallották soha.

A történelem már évezredek óta folytonos visszaesés és emelkedésre tanít, úgy egyeseknél, mint egyes részleteknél. Indiaiak, egyiptomiak, görögök, rómaiak alkottak, perzsák, tatárok, góthok, a lovagok és papok közbelépésével romboltak. Ma mecsetek állnak ott, a hol egykor Plútó és Aristoteles akadémiái állottak, a kereszt és félhold elűzte Minerva madarát és ahol a spártaiak éltek, most különböző állatok ütöttek tanyát.

Es mi lett a francia társadalomból? Alig lőn Napoleon száműzve, ott voltak a jezsuiták, emigránsok stb. Wurmbrand elmondja az ő Péter szultánjának előre (Tragikomédiája a társadalomnak) első rész: a papok elűzése, második rész: elűzése magauak a szultánnak, harmadik rész: a világosság hirdetői maguk

terei az arany pénz kivándorlásának eshetősége ellenében azzal vigasztalták az aggódókat, hogy forgalmunk a k i v, és hogy a nemzeti banknak lesz feladata egyes bankpolitikával oda hatni, hogy az arany kiszivargását megakadályozza. A vigasz igen szépen hangzik úgy általánosságban, de közelebről nézve nem teljesen megnyugtató.

Hogy miképpen fogják az aranykiszivargást az osztrák-magyar bank finanszpolitikusi megakadályozni, azt nem tudjuk, de ez idő szerint ők maguk sem tudják, s azért küldöttek éppen Berlinbe bizalmi férfiakat, hogy ezt a nehéz mesterséget azoktól, kik a maguk kárán már eleget okultak, megtanulják.

Azonban alig múlt még csak egy éve, hogy az orosz arany bevonása által Németországban s egyebütt pénzválság állott be; az sem rég történt, hogy a Baring-válság alkalmával az angol bank francia kollégájától volt kénytelen 80 millió frank arany kölcsön kérni s úgy egyik, mint másik helyen az államnak folyton készen kell állania, hogy hitelével szükség esetén támogassa az országos bankokat. Különben ez intézkedések a pénz- és üzletvilágot s a hitel fluktuációjától közvetlenül érintett nagyipart és vállalkozásokat illeti, s csak ezek által hat ki szelesebb körökre.

A közforgalom érdekeire nézve sokkal megnyugtatóbb a miniszter azon kijelentése, hogy Magyarország forgalma aktív, s hogy ennél fogva nincs mit félni attól, miként az arany az országból kiszivárog.

Nagy szerencse mindenesetre, hogy több értéket kapunk azért, amit a külföldnek adunk, mint amennyit mi a külföldről behozott árukért fizetünk, de hát ki biztosít a felől, hogy mindig így marad? Kivitelünk a lisztben már is erősen megcsappant, míg ellenben a bort, melyet eddig tulon-tul termeltünk, ezután magunk is külföldről, Olaszországból fogjuk venni; és ha még egy pár rossz termés a gabonakivitelünket is megakasztja s a felszokkint gabonáink szesztermelésünket a kivitelkeptelenségig megdrágítják, akkor az aktivitás könnyen a másik ol-

dalra csaphat, s aranyunk állandóságának utolsó garanciájától is elestünk.

Mit tegyünk tehát? A válasz egyszerű s a tanács könnyen teljesíthető: k ö v e s ü n k e l m i n d e n t, h o g y b á r m i e s h e t ő s é g e k k e l s z e m b e n f o r g a l m u k a k t i v i t á s á t f e n t a r t s u k; ez pedig csak úgy történhetik, ha t a k a r é k o s k o d u n k é s h a s z ü k s é g l e t e i n k e t l e h e t ő l e g b e l f ő l d i t e r m é k e k b ő l f e d e z z ü k.

Ime az aranyvaluta az új pénzrendszer áldásának egyik kulcsa ismét csak az, a mi a boldogulásunknak más irányban is mindig megint a végoka: h a z a f i s á g m i n d i g é s m i n d e n ü t t.

Belföld.

A közuti ügyek.

A közigazgatás és önkormányzat rendezéséről a vármegyékben szóló törvényjavaslat azon alakjában, melyben tavaly a képviselőház előtt fektet, köztudomás szerint azt a határozatot tartalmazta, hogy a k ö z u t a k ü g y e a kereskedelmi minisztériumból a belügyminisztériumba teendő át. Ezen javaslat egész terjedelmében törvényerőre nem emelkedett s így ezen Baross kereskedelmi miniszter hozzájárulásával megállapított a közigazgatás gyakorlati követelményeinek megfelelő intézkedés eddig nem léphetett életbe. A kormány most elhatározta, hogy a minisztériumok hatáskörének e részben való megváltoztatását már ezen év folyamán eszközölni fogja és alkalmasint ennek megfelelőleg fogják már a jövő évi költségvetési előirányzatot is megállapítani, egyidejűleg a jövő évi költségvetés előterjesztésével egy rövid novella is terjesztetvén elő a háznak a minisztériumok hatáskörének módosításával. E novella értelmében azután 1893. január elsejétől kezdődőleg az ö s s z e s k ö z u t i ü g y e k a b e l ü g y m i n i s t é r i u m h a t á s k ö r é b e f o g n a k j u t n i. A kereskedelmi minisztérium hatáskörének egyéb tekintetben való módosítása egyelőre nincsen kilátásba véve.

Bécsi felhivatalosrólunk.

A Pol. Corr. budapesti levelezője hangsúlyozza, hogy a magyar képviselőház a valuta-javaslat egyhangú és változatlan elfogadásával bebizonyította, hogy a monarchiára nézve annyira fontos művel szemben a politikai pártoskodások háttérbe szorulnak. Az ellenzék azonban mégis szükségét érezte annak, hogy az ülésszak bezárta előtt kimutassa foga fehéret, a legutóbbi román agitációkat alkalmas témának tekintették és az e tárgyban intézett kemény interpellációkkal

akarták a miniszterelnököt valahogyan ellentétbe hozni a többi miniszterrel. A szabadelvű párt azonban ezzel az irányzattal szemben S z a p á r y gróf mellett tüntetett. Egyáltalán a kormánypárt megelégedéssel tekint vissza a lefolyt s z a j o s ü l é s z a k r a, erőteljesnek, egységesnek érzi magát és az ülésszak végén kitűnő hangulatban fog szétoszlani.

Kormányválság mindenfelé.

— július 18.

A holt évad meglepő nyitánya, hogy jobbról is, balról is miniszterválságokról értesítenek. Válság van Franciaországban, Angolországban és mint Bécsből értesítenek, Ausztriában is. A mi az osztrák „krisis”-t illeti, ez nem lehet komoly. Talán felfrissítik a kabinetet egy új taggal, de a T a a f f e - k a b i n e t f e n n á l l á s á t é p p e n a sok párttöredék és egységes nagy párt hiánya biztosítja.

Komoly a válság Angolországban Kétségtelen, hogy a S a l i s b u r y - k a b i n e t a választási kampagnéban vereségét szenvedett és az agg G l a d s t o n e talán még e hónapban átveszi hazája kormányzatát. Gladstone többsége biztosítva van. A többség nem lesz nagy. Saját lapjai 30—50 többségre számítanak. A konzervatív tagok természetesen azt fejtetik, hogy ily többséggel kormányozni nem lehet és remélik, hogy az új kabinet élete igen rövid lesz. Ezzel szemben a Gladstone-párti lapok arra emlékeztetnek, hogy egyes minisztériumok kisebb többséggel is kormányoztak, így P a l m e r s t o n 1869-ben csak 13 szónyi többség felett rendelkezett.

A külügyi politika terén az új Gladstone-minisztérium alig fog lényegesebb változásokat előidézni. Az oroszok és francziák erősen biznak ugyan Gladstone-nek irántuk való rokonszenvében, de e „rokonszenv”-ben aligha nem csalódnak. Elég e tekintetben arra emlékeztetnünk, hogy Gladstone volt az, ki Egyiptom megszállását keresztülvitte és Gladstone a kis Balkán-államok függetlenségének legrégibb védője. Nem ringatjuk magunkat abban az illúzióban, hogy Gladstone valami lelkes barátja lenne a hármasszövetségnek, de viszont bizonyos, hogy az angol liberalizmus előtt sem kedvelezte látvány az Oroszországgal kacérkodó francia köztársaság. Nincs különben kizárva még egy meglepetés. Az angol parlament ugyan a jövő hó elejére van egybehívva, de nem lehetetlen, hogy a parlament njra feloszlatatik.

ülnek a trónon, negyedik rész: a felvilágosodott nép maga üzi el őket, eloitja a világot és ostromozza önmagát, a míg beáll a legnagyobb nyugalom, ötödik rész: ismét előkerülnek a papok és fellép a szultán c o m m e i l f a u t.

Bajosán vannak egészen ártatlan előítéletek és a szivárvány kezdetének a keresése mindig idővesztés; de bizonyos, hogy vannak igazságok, a melyek a nagy tömegre a legártalmasabbak lehetnek, nevezetesen a politika „Talus populi suprema lex”; ezen egyszerű, de tiszta törvénynek az előítélet, szenvedélyek, tapasztalatlanság gyakran mondanak ellent. A felvilágosodottság tekintettel van a körülményekre, a felvilágosodás ennél fogva az ellenkezője, — az előbbinek ellensége — pedig összecseréli e kettőt. Ez így volt mindig.

Az emberek között a legnemesebb, Jézus, egy isteni birodalmat akart létesíteni a földön; soha sem indult meg kezdeményezés tisztább elme és jótékonyabb szívből és mi lett belőle? A leggonoszabb ördögök országa. Isten a szellemből egy liszt és vízből gyurt anyag, az ég és föld megeremtőjéből egy alkotása a pékek és papoknak és a birodalomból, a melynek nem a mostani világnak kellett volna lenni, egy birodalom, a mely egy egész világot bilincseibe akart vonni.

Nézzük a madarakat, azok is már évszázadok óta ugyanegy, az enyv által fogatják meg magukat. Igaza van Luthernek: „A világ hasonló egy részeg emberhez, a kit, ha

egyik oldalon emelnek a nyeregbe, leesik a másik oldalon. A világ az ördögé a k a r lenni.”

Sajátságos a természet fejlődésének menete az emberi nemnél. A ki önmagát akarja nevelni, az vegyen elő egy papírlapot és írja rá: Mint a természet eszközének, mivé is kellett volna lennem? Mivé alakított a társadalom? És mit csináltam én önmagamból? És ha megállapodásai igazak, mint a legtöbb önéletrész, úgy el fog nemulni. Az ember látzat szerint inkább van hivatva az igazérti küzdelemre, mint az igazra magára. Tudása hasonló valamely játékhoz, a melynek menete, tartalma, ha már ismeretes, kevésbé mulattat. És a mi az emberiség rendeltetését illeti, arról nagyon, de nagyon kevés bizonyos mondható.

Az emberiség folytonos előrehaladásának eszméje Herder költői ideálja gyanánt áll, fontosabbá téve Kantnak örök békéje által, a melyben a nagy gondolkozó saját légkörén kívül tévelyeg. Rousseau bizonyítja, hogy minden jó v o l t, Herder, Kant, hogy minden jó m é g, sőtét teológusok és misztikusok csak a rosszra átalakulást látják és hogy már rosszabb n e m l e h e t, fékvesztett az ördög, és a vé itélet itt van a küszöbön. En pedig e l v i s e l h e t ő n e k t a r t o k m i n d e n t, és remélem a legjobbakat

Amint a nagy természet könyve általunk fejtegetve lesz, annak megfelelő fogalmaink, érzelmeink, szenvedésünk, örömünk és nézetünk a legnagyobbtól a legkisebbig.

Ahol sok a fény, sok az árny is, és hogy az állatias nyersség avagy a tulfinomabb gasság rosszabb-e oly fogas kérdés, amire nem egy könnyű a felelet.

Hogya az előbbiek felvilágosodottabbak vagyunk, az elvitázhatatlan, csak hogy kénytelenek vagyunk beismerni, hogy az egy rosszul világított városhoz hasonló, amelynek kivilágítása arra való, hogy szembeszökőbbé tegye a sötétséget. Az agy világosságával mintha sötétség költözött volna a szívekbe, a régi egyeneslelkű, jó indulat, szívélyesség, ezen igaz forrásai a vidámságnak, mintha eltűntek volna. A becsület szempontjában éppen így állanak a dolgok. Sokkal többet tudunk róla, mint éreznünk. Amióta olyan tudományosan, szépen van írva, beszélve az erényekről, annál kevésbbé lesznek gyakorolva azok és a humanitásról mennyit beszélnek és mi ehhez mérve a cselekedet: Pénz, pénz és pénz.

Semmi okunk megvetéssel tekinteni a mi jó öregjeinkre, semmi okunk az elbizakodásra, még azoknak sem, akik annyira mennek felvilágosultságukban, hogy egy holdfényes téli éjszakán, a hold fényében melegebb helyen vélnék állani, mint az árnyékban és majd beszélhetnek holdszurásokról annyit, amennyit eddig a napszurásokról lehetett mondani. Ennél a pontnál vissza kell térnem a lélekivándorlásra; az bizonyára úgy értelmezhető, hogy egyes állatok lelkei költöznek az emberekbe és így magyarázható meg az a sok oroszán, farkas, ökör, birka, számár, kuty és bika természet. Vannak született te-

Franciaországban a szokásos külső fény-nyel, de minden benső lelkesedés nélkül lefolyt nemzeti ünnepély óvta meg az országot egy új kormányváltástól. Nem csekély volt az ije-delem a francia kamarában a legutóbbi minisz-terváltásnál, mert a miniszterbuktatással ipar-szerűleg foglalkozó párt is érzi, hogy ez idő szerint újabb kormányváltás nagy veszéllyel járhat. Ez aggodalomnak tulajdonítható, hogy a már bukófélben lévő kabinet még élet-ben van.

Difteritisz a köz-kórházban.

— Helyreigazító sorok. —

Az egészségügyi bizottság üléséről va-sárnapi számunkban hozott tudósítás többek közt azt tartalmazza, hogy a bizottság sürűbb fertőtlenítési művelet eszközöltetését látta szükségesnek a megyei köz-kórházban, mivel ott igen gyakran fordulnak elő difteri-tisz halálozások.

Ez a közlés egyszerű tévedésen alapszik. Tudósítónk, ki az ülésen jelen volt, nem ér-tette meg jól a tárgyalást, így kerültek lapunkba a megyei köz-kórház reputációját annyira sértő és alaptalanul bántó sorok.

Különböen erre nézve a következő helyre-igazítást vettük a legilletékesebb oldalról.

Arad, 1892. július 18.

Tekintetes szerkesztőség!

A mult szombati közegészségi bizottsági ülésről becses lapjában megjelent közlemény ama tételét, hogy a bizottság „a kórház-ban, hol a difteritisz ha-lálozások igen gyakorta fordulnak elő, sürűbb fer-tőtlenítési műveletet esz-közöltet”, az intézet hírneve és a kö-zönség érdekében helyesbíteniem kell. Az idé-zett kijelentést senki sem tette; ahhoz ha-sonló határozatot a bizottság elnöke nem nyilvánított; annak sem szüksége, sem joga-sultsága nincs.

A folyó havi betegüléseket városrészek szerint osztályozván, felemlítettem, hogy két betegség a kórházban más bajjal felvett be-tegeknek adta elő magát, melynek eredetét bámulatosnak mondták, tudva azt, hogy a kórházban a fertőzés meggátolására a leggon-dosabb elkülönítés, sürű fertőtlenítés fogana-tosítatik. A fertőzést inkább úgy magyaráz-hatni, hogy ha nem volt már lappangó a kór azon betegek felvételekor, úgy azok a látogatóktól fertőztethettek meg.

A kórházban, dacára annak, hogy több beteg igen súlyos formával, néha az utolsó

herhordó állatok, a pór-nép, született házi ál-latok, az asszonyok, született majmok, a pi-perkőczök, született pudlik, sőt egész pudli-familiák.

Emberök, akik igazi emberek, soha sem építhetnek oly erősen, hogy azt a gonoszság, butaság le ne rombolhatná, és az olyan em-ber Tantalus családjából való, aki mindig látja az aranyos gyümölcsöt, de meg nem iz-lelheti.

Tehát a felvilágosodás nem más, mint szakadatlan variációja az előítéleteknek.

Az emberiség rendeltetése az előrehala-dás, a tökéletesedés, de a tökéletesség díja osztályrészül még egynek sem jutott.

„Legyen bátorságod a saját eszednek szolgálni”, ez a jelmondata a felvilágosultsá-gnak, ezek előtt áll kivihetetlenül, mert a rest-ség a kényelmet mindenkor előbbre helyezi a fáradságnak és enged maga helyett gon-dolkozni másokat, mint csaknem az egész szellemi emberiségnek.

Isten akarata szerint segítve lesz minden emberen. Szt.-Pál megadja a módot, hogy az igazság felismeréséhez minden ember eljut-hasson; következésképpen mi még igen hátra vagyunk és a felvilágosultság, az előrehaladás korszakában még mindig várható, várjuk a jövőtől a nemzetek egyenlőségét, na-gyobb egyenlőséget magában a nemzetben, nagyobb tökéletességet az emberiségtől.

Házy-Bartsch Anna.

stádiumba került felvételre, aránylag kevesebb volt a halálozás, mint künn a városban. Így a folyó hóban felvett 16 beteg közül 4 halt el, ami 50%-nak felel meg szemben az általá-nos 30—33% halálozással. Az intézetet tehát, hol a betegek s ápolók elkülönítése, a helyisé-gek, ruhák s használati tárgyak fertőtlenítése, a betegek kezelése oly gondnal, szigorú pon-tossággal, mondhatni pedáns körültekintéssel történik, gáncs nem érheti, sőt irányában elis-meréssel tartozunk.

Posgay Lajos dr.,
városi főorvos.

Külföld.

A harmadik régens Szerbiában.

A Málé Novine jelenti: Risztics és Belimarkovits régensök közt a harma-dik régens-állás betöltése tárgyában elvi elté-rések merültek föl Belimarkovics azt kívánja, hogy előbb oszlassák föl a szkupstinát és sza-badelvü kabinet nevezetessék ki, mely három-negy hónapon át előkészíthetné az új választásokat. Ezzel szemben Risztics úgy véleke-dik, hogy a radikális pártot engedjék át fel-bomlási proczesszusának; kéz alatt vagy Pa-sicscsal vagy Grucics Szávával akar a harmadik régens állás elvállalását illetőleg megállapodni.

Időjárás.

Légnyo-más: reggel 7 órakor 756.2 mm., délután 2 órakor 754.1 mm. Hőmérséklet reggel 7 órakor (+21.0, dé-lután 2 órakor +30.1. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DK. 5, délután 2 órakor DK. 5. Felhőzet: reggel többnyire borult, délután többnyire borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 9 milliméter.

A fekete rém.

— Újabb hírek a koléráról. —

A kolera rohamos terjedése mind komo-lyabb és hathatósabb rendszabályok keresztül-vitelére ösztönzi az európai kormányokat, sőt, úgy látszik, Oroszországban is kezdik belátni, hogy szükséges erőlyesen fellépni, különben lehetetlen lesz a járvány dühöngésének útját vágni. Innen magyarázható az a körölmény, hogy a császár elnöklete alatt arról tanácskoztak, hogy a Volgaterületre diktátort nevezzenek ki, a ki azután, ha másképp nem, karhatalommal hajtsa végre az óvintézkedéseket. Egy trieszti távirat jelentette, hogy a kolera már átlépte az osztrák határt is, most meg éppen arról tu-dósítják a budapesti lapokat, hogy Tar-csalon, Zemplén megyében, szin-tén fordult elő kolera-gyanús eset. Valószínű azonban, hogy e két eset szülőanyja a képződmény, vagy az oktan féle-lem, mely most már minden hirtelen bekövet-kezet halálban kolérát lát.

A kolera legújabb állásáról a következő tudósítások adnak számot:

Asztrákában, az utóbbi napokban föltebb szaporodott a koleraesetek száma. A város minden orvosa megszőkött vagy elrejtőzött. A lefolyt zavargá-sok fölül egyre rémitőbb hírek érkeznek. A kór-házból kihurczolt betegek majd mindannyian meghaltak.

Pétervárott a császár elnöklete alatt ülést tartottak, a melyben megfontolás tár-gyává tették, nem volna-e czélzerű, hogy a kolera-járvány tartamára a Volgaterületre dik-tátort nevezzenek ki. Az egészségügyi hi-vatal fertőtlenítő eszközöket rendelt külföld-ről és azokat a beszerzési áron fogja szét-osztani.

Wannowszki hadügyminiszter az ösz-szes katonai kormányzóhoz rendeletet inté-zett az iránt, hogy oly zavargások alkalmával, a milyenek a napokban Saratovban és Asztra-kában fordultak elő, a polgári hatóságnak azonnal bocsássák rendelkezésére a kellő katonai erő-t ilyen esetekben a leg-szigorubb módon lépjenek fel a köznép ellen. A saratovi véres eset alkalmával megölték két orvost, kétszáz és ötöt kór-házi szolgát.

Berlinből jelentik: A közeledő kole-ravészszel szemben a birodalmi hatóságok sok-kal komolyabb magatartást tanusítanak, mint-sem első pillanatra látszanék. A vész által el-

lepet oroszországi és francia vidékek viszo-nyainak tanulmányozására a kormány előkelő orvosokat küldött ki, a kik részben már el-utaztak, részben már megteszik előkészü-leteiket az utra.

Konstantinápoly. Mint a hiva-talos lap jelenti, az erzerumi vilajet határán katonai kordont állítottak fel, hogy a perzsiai szállítmányokat szigorubbán ellenőrihessék.

*

Pétervár, július 17. Az egészségügyi osztály igazgatója a császár rendeletére Dél-oroszországba megy, hogy ott a kolera-járvány fellépése, illetve elterjedése ellen intézkedéseket tegyen. A közlekedési miniszterium szintén külön bizottságot küld a járvány te-rületére és a határos vidékekre.

Belgrád, jul. 17. Az Oroszországban fel-lépett kolera-járvány következtében, a szerb kormány hét napi vesztégzárt rendelt el a Bulgárián és Románián át érkező orosz prove-nienciákra nézve. A Korabian (Romániá-ban) állítólag előfordult kole-raesetről szóló hírt hivatalosan megczá-folják. Mindamellett az Oroszországból érkező utasokkal szemben 24 órai megfigyelést és a podgyász fertőtlenítését rendelték el.

Pétervár, jul. 17. Hogy a kolérának Rosto-wn keresztül való behurczolása a Do-nec vidékre megakadályoztassék, Ros-towban megfigyelő állomásokat állítottak fel, melyekben fertőtlenítő osztály van áruk és utipodgyász részére, valamint kórházat is ál-lítottak fel. Kazanban e hó 14-ikéig gö-zőskön 6 beteget hoztak, kik közül öten meg-haltak. A rostowwornesi vasutvona-lon e hó 13-ikáig 13 koleraeset fordult elő a kolera vidékekről érkező utasok közt. A meg-betegedett egyének száma Rostowban összesen 48-ra rug. 13 ember a kolérában meghalt. Assowban 60-an betegedtek meg s 18 haláleset volt.

Páris, jul. 17. Ribot külügyminiszter a francia termékekre nézve Portugálban elrendelt vesztégzár ellen óvást emelt. Ab-ban állapodtak meg, hogy a portugál kormány ez intézkedés czélzerűsége iránt újból meg fogja kérdezni az egészségügyi tanácsot.

Az

„ARADI KÖZLÖNY“

előfizetési árai:

Helyben	Vidéken
házhoz hordva:	szétküldve:
Egész évre 12 frt — kr.	Egész évre 14 frt — kr.
Fél évre 6 frt — kr.	Fél évre 7 frt — kr.
Negyed évre 3 frt — kr.	Negyed évre 3 frt 30 kr.
Egy óra 1 frt — kr.	Egy óra 1 frt 20 kr.

Egyes szám ára helyben 5 kr, vidéken 6 kr.

Az előfizetési pénzek, valamint hirdetési és egyéb díjak az „ARADI KÖZLÖNY“ kiadóhivatalának külden-dők, ugyzinté ide utalandó minden oly ügy, mely a lap anyagi részét illeti.

Mutatványszámokat egy héti ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal.

Az „Aradi Nyomda-Társaság“.

Az őszinte baka.

— A kaszárnyából. —

A bakkancsok is fényesek voltak, a vergóniak is készen parádéztek, masinára szorultak még, csak az „Erlaubniszschein“ hiányzott, ami tudva-lavölég szintén egyik kelléke az ünnepi kimenőnek. Az engedélyt a kapitány ur osztogatja, a szerint, amilyen launében van, vagy amilyen akceptál-ható okon a baka az „Erlaubniszscheint“ kéri. Per-sze, hogy mindegyik elkészül, mire a bakkancs kivikszolódik, a maga jelentésével is, amivel majd a kapitány elé járul engedélyért.

Hát elindultak. Egymásután jelentkeztek a kapitány urnál, aki igen jókedvében volt és de-rüs arczal fogadta jelentkező bakait.

Az egyik, egy hegyes bajszu betyke legény, szomorú képet vág s kéri:

— Ick bitt Herr Hauptmann Erlaubnicz...

— Mit? Van valami dolga ott kint?

Szomoruan rázza a fejét a baka:

— Ügön, möghalt az anyósom, eltemetni sze-retném.

A kapitány ur bajusza mosolyra rándult.

A másik már vig képet vág:

— Na? — szól a kapitány — hogy indo-kolja a baka a kérését?

— Möggyütt az édes apám, mondja a baka

Aztán a harmadik következik — engedélyért

— Na?

— Az édes anyám beteg, jelentöm...

S így tovább a többi. A következőt a sógora várja, egy másikat az öreg anyja szeretné látni a halála előtt, egynek eljegyzését tartja a bátyja a másiknak a hűga esküszik, míg végre előkerül egy sunyi képű, vastag nyaku, nevetős szemű bakagyerek és bátran szembe nézve kivágja az instancziáját:

— Ick bitt gerne Erlaubniß nachmittag...

— Na?

— Jelentöm alásson, a szeretőmnek mögigértem, hogy elmék hozzá.

A kapitány arca, mely a sok szomorúságra, amit a bakái eddig jelentettek, egészen beborult, most hirtelen kiderült és haragosan rákiáltott a legényekre:

— Ez az egy kap engedélyt, mert ez az egy mondott igazat. Hinausz...

A többi kikötődött, az őszinte baka pedig vigan koczogott ki a nagykapun az engedélyvel, a vergónia csakhamar füstöt vetett és úgy ment glanczos parádében — a szeretőjéhez.

Azóta veszedelmesen kezd szaporodni a kaszárnnyában azoknak a legényeknek a száma, akik öszintén bejelentik a légyottjaikat.

HIREK.

Július 19. Kedd. Róm. kath. naptár: Paulai Vincz. — Protestáns naptár: Rufina. — Görög-keleti naptár (Július 7.): Mal. Tam. — A nap két 4 óra 23 perczkor, nyugszik 7 óra 48 perczkor.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van kedden és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: [polgári iskola, földszint].

Térzene minden vasárnap délelőtt 11—1/2-ig a várbeli díszterem, pénteken délután 6—1/2-ig Zemplényi elűt és városligetben, hetenként felváltva.

Szeptember 27. Barabás-Baráth sajtópör tárgyalása.

— Személyi hírek. Wencckheim Frigyes gróf családjával együtt Herkulesfürdőn tartózkodik.

— A hivatalos laphöl. A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy a király a budapesti tudomány-egyetemen a politikai tanszékre Concha Győző dr. kolozsvári egyetemi nyilvános rendes tanárt, ennek helyére a történelmi tanszékre pedig Márki Sándor dr. budapesti tudomány-egyetemi magán- és államgimnáziumi rendes tanárt a rendszerezett illetményekkel rendes tanárrá nevezte ki.

— Szterényi József állami iparfelügyelő a legközelebbi napokban Aradra érkezik a fa- és fémipari szakiskola felügyelő bizottságának megalakítása a szervezési teendők bevezetése céljából. Az új intézet már október 1-én valószínűleg megnyílik.

— József főherczeg Kisjenőn. József Agost főherczeg az elmúlt héten Kisjenőn tartózkodott, a hol Libits a főherczegi uradalom igazgatója társaságában nagyobb vadászatokat rendezett. A főherczeg szombaton este hagyta el Kisjenőt s Alsóuthra vissza utazott. Összesen a vidéken nagyobb vadászatok lesznek, melyekre József főherczeg maga is lerándul.

— Hemmen Ferencz kanonok. A csanádgyházmegyei káptalan kebelében üresedésben levő kanonoki állásra — hír szerint — Hemmen Ferencz új-aradi főesperes-plébánost, a Ferencz József-rend lovagját és a temesvári főgimnázium volt igazgatóját nevezik ki. Hemmen ez esetben igazgatója lesz a papnöveldeknek.

— Érdekes rendelet a pénzügyőröknek. Mint a hadsereg rendeleti lapjának 24. számában olvassuk, a cs. és kir. közös hadügyminiszterium egyetértéssel a m. kir. pénzügyminiszterrel elrendelte, hogy a pénzügyőri legénységnek azon tagjai, kik gyógyítás céljából egy katonai kórháznak, vagy más hasonló intézetnek adattak át, azon idő alatt, míg ezen intézetekben gyógykezelésnek, kötelesek az intézet előjáróinak tisztelegni, s továbbá, miként a hadsereg legénysége, ők is alkalmazkodni tartoznak a házszabályokhoz s a katonai fegyelmi szabályoknak szintén alá vannak vetve, vagyis ellenük alkalmazásba vétethetnek a szolgálati szabályzat I. rész 657. A) pontjában felemlített büntetésnek, azonban azon megszorítással, hogy sem a megvasaltatás és kikötés, sem pedig a lefokozás katonai hatóság által el nem rendelhető. Ezen büntetésnek csak a fővigyá-

zóktól lefelé alkalmazhatók, míg a szemlések ellen a szolgálati szabályzat 657 B) pontjában körülírt büntetések fognak adandó alkalommal alkalmazásba vétetni.

— Az aradmegyei román izgatók és az alispán. Azon körülménnyel szemben, hogy Aradmegye több községében a községi előjárók engedték meg maguknak azt a törvényteleniséget, hogy egy nagyszabeni román lapban magyarellenes nyilatkozatokat irtak alá: mint a „H. U.”-ban olvassuk, — Szathmáry Gyula alispán most azon megtorló intézkedést rendelte el, hogy az illető községi előjárók hivatalos állásuktól fel fognak függesztetni és ellenük az elrendelt fegyelmi vizsgálat eredményéhez képest a hivatalvesztés kimondatni.

— Elmaradt egyházygyűlés. Az aradi szerb hitközség tegnapielőttre hirdetett közgyűlése augusztus hó 2-ára halasztatott.

— Pályázat tűzoltóparancsnoki állásra. Salacz Gyula kir. tanácsos polgármester, pályázatot hirdet a városi tűzörségi parancsnoki állásra, a mely évente 800 frt fizetéssel, szabad lakással s 80 frt évi egyenruha-átalánnyal javadalmaztatik. Pályázati kérvények augusztus hó 9-ig nyújtandók be a polgármesterhez. Szükséges egy évi próbaszolgálat, továbbá igazolása a minősítésnek s gyakorlati képzettségnek.

— Arad az ügyvédi kongresszuson. Mint értesülünk, az aradi ügyvédi kamara szintén részt vesz az ügyvédek kongresszusán, mely a győri kamara kezdeményezésére országos mozgalom alakjában indult meg s célja országos akciózt fejteni ki az ügyvédek erkölcsi és anyagi helyzetének javítására. A kongresszus Győrött lesz augusztus hó 13—15-én. Az aradi ügyvédi kamara már írásbelileg is bejelentette képviselőit.

— Beszüntetett román lap. A Világoson nemrégiben megjelent s eddig csupán 4. számot ért „Gazetta Economului” című társadalmi és közgazdasági román lapnak további megjelenését a kir. ügyészség betiltotta. A fiatal életű hetilap, melyet az aradi román nyomdában adtak ki, értesülésünk szerint politikával foglalkozott, holt erre nem volt joga.

— A város fűtése. Arad város gazdasági széke tegnap délelőtt tartott árlejtést a város részére szükséges 1100 köbméter tüzelőanyag szállítására. Két vállalkozó tett ajánlatot. Reiniger H. G. aradi cég cserfát hajlandó állítani köbméterenként 3 frt 10 krjával. Munk H. és fiai Szlatináról búkkfát szállít, 3 frt 50 krral köbméterenként. Az ajánlatok fölött a gazdasági szék később határoz.

— A megtámadott szerb lelkész. A helyi szélbali ujság azt hirtelte Nikolits Izidor gájkülvárosi gör.-kel. szerb lelkészről, mintha az állásától megfosztatnék. Mint illetékes helyről értesülünk, a hirtelésben nincs semmi igaz.

— Ujtás a hadkötelesek nyilvántartásában. A katonai nyilvántartás járásoknak való vezetésére legközelebb járás nyilvántartó őrmesteri állásokat szervez a közös hadügyminiszter s ezzel együtt a m. kir. honvédelmi miniszter. Ezzel egyrészt arra számítanak, hogy az őrmesterek katonai szigorú pontossággal fogják a teendőket végezni, másrészt a kiszolgált altisztek ellátása is meg lesz könnyebbítve.

— Csontváz a csatornában. Az öz-utczában, hol most csinálják a csatornát, a munkások ásás közben tegnap egy férfi csontváza akadtak. A szenzációs leletet a bíróságnak adták át.

— Az aradi szerb hitközség választmánya holnap szerdán délután ülést tart.

— Rágalmazott százados a bíróság előtt. A cs. és kir. 46. gyalogezred egy Szegeden állomásozó kapitányról egy idő óta az a hír járta be Szegedet, hogy a „Hét választó fejedelemhez” címzett vendéglőben Tary József dr. szegedi ügyvéd huszonöt ször arczul ütötte

leszakgatta tisztikardbojtját és tiszticsillagait, a nélkül, hogy a százados ezekért a sértésekért elégtételt vett volna magának. A hír végül eljutott az ezred egynéhány tisztjének fülébe, a kik azután kérdőre vonták a századost. A százados természetesen azonnal kipuhította a rágalom terjesztőjét, Goldberger Béla szegedi kereskedő személyében. Minthogy a százados Goldbergerrel a lovagiasság szabályai szerint ügyét nem intézheti el, egyrésztől katonai becsületbírótságot kért maga ellen, másrésztől pedig bünyfenyítő feljelentést tett a rágalmazó ellen.

— A talpasi ezüstrabló. A talpasi ezüstrabló, Engel Benő már a kir. ügyészség fogházában elmélikedik viselt dolgai felett. A corpus delictik egyre szaporodnak, mint bizonyítékai, hogy a minek csak értéke volt, s a keze ügyébe került, azt akárhol elemte. A már korábban kirabolt lunkai erdész olvasván, hogy mily tárgyak kerültek meg a tőle elraboltak közül, levelet irt a jómadár kézrekerítőjéhez: Fassie Sándor n.-várad t. kapitányhoz, hogy a felsoroltak közt nem látja egy értékes tajt pipáját s egy szivarszipka-dobozt, melyben két tajt, gyöngyökkel ékített szópóka volt. Fassie kapitány a levél nyomán előkerítette e tárgyakat is, bár némelyik már második kézbe vándorolt. Így a rablásból még csak egy korall-fűzőr hiányzik.

— Öngyilkos beteg. Cseh Lipót aradi kárpitos mestert a betegsége vitte öngyilkosságra. Nagyfokú tüdővészben szenvedett, s orvosi vélemény szerint néhány hétnél tovább úgy sem húzhatta volna kinos életét. Ugylát-szik ez a tudat vitte rá Cseh Lipótot, hogy megelőzze a biztos halált s megváltsa kinos szenvedéseit. Tegnap reggel 9 órakor főüti 8. számú lakásán hatlövetű revolverrel szíven lötte magát. Az öngyilkosságot akként követte el, hogy tükör elé ült s úgy illesztette a fegyvert az ötödik és hatodik borda közé. A golyó éppen a szív kellő közepét érte s az öngyilkos rögtön meghalt. A helyszínén megjelent Tisch Mór dr. ker. orvos és Jóó Béla rendőrfogalmazó, kik azonban már csak a beállott halált konstatahhatták.

— Betöréses lopások a városligetben. Az aradi városligetben vasárnap éjjel betöréses lopás történt. Ismeretlen tettes a vendéglőbe hatolt s onnan egy csomó szivart, üveget és egyéb tárgyat vitt el. Hétfőn reggel feltörve találták az ásványvizcsarnokot is, honnan szintén sok mindenféle hiányzik. A betörő vakmerőségét mi sem jellemzi jobban, minthogy összetolt székekből ágyat csinált magának s úgy látszik az éjszaka egész nyugodalommal töltötte az ásványvizcsarnokban. A rendőrség erősen nyomoz.

— Jönnek a huszárok. Említettük már egy ízben, hogy Arad környékén az idén nagyobb szabasu lovassági gyakorlatok lesznek s hogy e célból Aradon a 7. számú lovas-dandár fog összpontosítani. Mint ujabbán értesülünk, a 15. huszár-ezred 4. százada az ezredtörzsszel és utász-szakasszal már holnap szerdán érkezik meg Aradra, hogy itt az ezred-gyakorlatot végezze. — E hó 30-án megérkezik a 3. huszárezred is s akkor kezdetüket veszik a dandár-gyakorlatok, melyek augusztus hó 7-ig fognak tartani.

— A kacsintás tarifája. Minden megvan a szabad Amerikában a magapontos és törvényes tarifája, még a szerelmes természetű kacsintásnak is. Arra már volt eset, hogy egy-egy erőszakkal rabolt csók értékét magyar bíróság is megbecsülte a „károsult” fél javára, — mit szólana azonban magyar bíró ahhoz, ha X. vagy Y. kisasszony azzal a panaszzal járulna elébe, hogy tessék keményen megbüntetni Z. urat, mert ez az ur szerelmesen merészelt reá kacsintani. New-Yorkban minap tényleg megtörtént, hogy egy fidéls nri embert a bíró két szemérmes hölgyre való kacsintás miatt — 5—5 dollárnyi büntetésre ítelt. A „szabad” Amerikában, úgy látszik, (okkal-móddal) minden lehetséges, nem „szabad” azonban semmi.

— Vidéki csendélet. M.-Csanádon L. gör.-kel. pap, K. tanítóval kedélyes mulatságot rögtönzött a falusi korcsmában. Mulattak, dorbézoltak, kártya sem hiányzott. Az egyház fejei azon-

ban a szórakozás ez utóbbi révén megkülönböztetésre került, s a korcsmában véresre verték egymást. Mindez vasárnap virradóra történt. Hogy azóta helyreállt-e a béke az ekléziában — nem tudjuk.

— **Tilos vadászat.** Nem valami pikáns kalandról van szó, mely holmi titokban működő urakat vagy hölgyeket leplez le. Hanem arról a vadászokra leverőleg és boszantólag ható tényről, hogy a szenvedélyesebb vadászok már teljesen neki adták magukat a fűrj-vadászatnak, a mi pedig egyelőre épp oly tiltott dolog, mint baraczkot lopni. Mert igaz ugyan, hogy vándormadarakra július közepén már meg van engedve a vadászat, de ezeknél is költés ideje alatt tilos a vadászat. Már pedig tudja mindenki, ki a vadászat titkaiba behatolt, hogy a fűrj ezen időben költenek másodszer.

— **Értesítés.** Tisztelettel értesitem azon urnókat és urakat, kik a szegény tanulók felsegítésére lomokat ajánlottak fel, hogy ezek összegyűjtése végett az egyesület megbízottja e hét egyik napján meg fog jelenüi; e végből kérem a nemesszivű emberbarátokat, méltóztatassanak a jelzett célra összegyűjtött házi lomokat neki kiszolgáltatni. Csik János, egyesül. gazda.

— **Pályázat.** Torony (vasvármegyei) postahivatalnál postamesteri, — Gyöngyös-járásí főszolgabírói hivatalnál irnoki, — a nagy-londai postás táviradivatalnál postamesteri, — Mohácsnagyközségségnél pénztárnoki, — a pólai tengerészeti arzenálnál szolgai, — a káransebesi kir. törvényszéknél irnoki, — a nyárad-szeredai kir. járásbírósnál telekkönyvvezetői állásra.

— **Villamsujtott csikó.** Mint levelezőnk írja, a mulkori vihar alkalmával id. Kiss Sándor galsai lakos 2 éves csikóját a villám agyon-sujtotta.

— **A szerkesztőség.** Egyik lap szerkesztőségébe belép egy uri ember, — és a főszerkesztőhöz fordulva szól:

— Uram, az ön lapjában téves hír jelent meg.

— Lehetetlen! De miről van szó?

— Önök azt irták, hogy Bore Jánost letartóztatták.

— Igaz.

— Halálra ítélték.

— Való.

— Felakasztották.

— Nos, az a letartóztatott, éltelt és kivégzett én vagyok.

— Ah?

— Remélem, — hogy helyreigazítást fog közölni lapjában.

— Helyreigazítást? Soha! Soha!

— Mindenesetre.

— Akkor sajtópórt indítok!

— Amint tetszik! Minden amit tehetek az, hogy megírom, hogy a kötéltől elszakadt és ön most ép és egészséges.

Hymen.

Leopold Rezső, nagylaki kereskedő, a napokban jegyezte el Bárány Ede tarnóczi földbirtokos bájos leányát, Etelkát.

Egyletek, Társulatok.

A Kölcsey-egyesület rendkívüli közgyűlése.

Rendkívüli közgyűlést tartott vasárnap délelőtt 11 órakor az aradi Kölcsey-egyesület. Népes és érdekes volt a közgyűlés.

Mindjárt az elnöki megnyitás előtt oly dolog történt, a mely hivatta van örökké emlékeztetéssé tenni az egyesület eme közgyűlését. A szabadságharci muzeumnak emelendő palotára történtek áldozatkész nagyszabású adományozások.

Lévay Henrik 1000 frtot, Várjassy József és Múlek Lajos dr. 100—100 frtot adtak, ily példás nemeslelkűséggel nyitva meg az adakozásokat a hazafias, szép cél elérhetésére.

Amint az adományozók neveit felolvasták, a közgyűlés lelkes éljenzésben tört ki.

Ezután Fábián László főispán elnök megbízásából, ki a megjelenésben akadályozva volt, Várjassy Árpád alelnök megnyitotta a közgyűlést, felolvastatva Márki Sándor drnak ama levelét, melyben forró köszönetet mond ama gratulációra, mit akadémiai taggá

történt kineveztetése alkalmából az egyesület intézett hozzá.

Az elnök ama jelentését, hogy Arad város 1000 frtot szavazott meg a szabadságharci muzeum céljaira, éljenzéssel fogadta a közgyűlés. Az összeget a muzeum-bizottság rendelkezésére bocsájtották.

A Zichy-képekre nézve tett jelentésből kitűnik, hogy azok árusítása 7500 frtot jövedelmezett az egyesületnek. A közgyűlés felhatalmazta a választmányt, hogy a képekből még egy, olcsóbb kiadást rendezzen. Az ebből származó jövedelmet a muzeum-palotára fordítja az egyesület.

Nagy éljenzések között jelentette be Várjassy Árpád alelnök, hogy a muzeum védnökségét Lévay Henrik elvállalta, s országos mozgalmat szándékozik indítani a muzeum felvirágoztatása érdekében. Lévay az 1000 frtos adományon kívül igen sok értékes emléktárgyat is küldött, melyek ugyszólván legbecsesebb részét képezik a muzeumnak.

Felolvasatott Múlek Lajos dr. levele, melyet a 100 frtos adomány kíséretében küldött.

Várjassy József hazafias beszédben üdvözölte a Kölcsey-egyesületet, mely a szabadságharci muzeum érdekében oly buzgó, önzetlen és fáradságot nem ismerő tevékenységet fejtett ki. Maga is száz forintot ad a nemes célra, azon óhaj kíséretében, hogy a palota emelésére szükséges összeg minél hamarabb egybegyűljön.

Porgessz Ede aziránt tett indítványt, hogy maga az egyesület is szavazzon meg 1000 frtot a muzeum-palota javára.

Az indítványt egyhangú lelkesedéssel fogadta a közgyűlés.

Mulatságok.

— Aradon és környékén. —

— **A magyarvárosi jótékonycélu asztaltársaság** f. hó 17-én (vasárnap) a csálai nagyerdőben tartott juliálisa úgy anyagi mint erkölcsi tekintetben az elnökség és rendező bizottság buzgólkodása folytán igen fényesen sikerült. A táncmulatság szépen jövedelmezett, s így az ideitől beálltával módjában lesz az asztaltársaságnak több szegény iskolás gyermeket felruházni és nem egy szűkölködőn segíteni. A rendezőség egy-egy szép csokorral tisztelte meg Huzó Istvánné elnökét és Varga Józsefné alelnökét. — A francia négyest 106 pár tánczolta. Jelen voltak:

Asszonyok: Huzó Istvánné, Varga Józsefné, Jancsóné, öz. Tóth J.-né, Szász D.-né, Budai Gyuláné, Borbély Jánosné, Gizz N.-né, Lenárdné, Schriffert Józsefné, Obrendekné, Nagyné, Rácz Ferenczné, Takács Istvánné, Pócsi Gyuláné, Schwarzné, Goldsteinné, Hász Rezsóné, Matausch Jánosné, Buday Sándorné, Sturmné, Deutschné, Haveticsné, Abrahámné, Knizse Imréné, Szepeszy Józsefné, Viday Györgyné, Dandy Mihályné, Tóth Pálné, Halota Józsefné, Veixelbaum Antalné, Csibula Istvánné, Sklenár Jánosné, öz. Julesainé, Kubik Rudolfné, Fischer Vilmosné, Czundersteinné, Babes Gyuláné, Weinberger Ferenczné, Barta Ferenczné, Borhegyi Józsefné, Kadinszky Jánosné, Bojda Imréné, Abrahám Károlyné, Palkó Istvánné Debreczenyi Istvánné stb.

Leányok: Bökös nővérek, Debreczenyi nővérek, Jancsó Etelka, Baki Ilonka, Dobra nővérek, Szász Róza, Pataky Róza, Nikics Helén, Gál Ilonka, Pócsi nővérek, Schriffert nővérek, Marx Katicza, Budák Ilonka, Nagy nővérek, Takács Juliska, Schwarz Juliska, Komjáthy Julika, Buki Juliska, Goldstein nővérek, Hász Nina, Buday Elza, Gencsi nővérek, Deutsch nővérek, Sztoján Vilma, Stankovits Ilon, Kiss Mariska, Tóth Erzsike, Szepessy Mariska, Agoston Eva, Viday nővérek, Dormay Juliska, Ditrich Paula, Öttvös M., Halota Mariska, Weinberger Anna, Valer Vilma, Paulik Erzsike, Holán Róza, Julesai Erzsike, Jánosy Juliska, Beke Gizella, Krammer Fáni, Goldstein Milka, Borhegyi Anna, Babes Gizella, Kopetkó Mariska, Grünwald Katicza, Jasek Anna, Villim Vilma, Deák Ilonka, Linhard Mariska, Tozonyi Aranka, Hermann Ilonka (Uj-Arad), Kadinszky Erzsébet, Hesz nővérek, Rozár Mariska, Maichin Jozefin, Tenczlinger Vilma stb.

— **Anna-bál.** Uj-Szent-Annán július hó 25-én Véger Alajos vendéglős advari

helyiségben Báde Pista aradi hírneves zenekarának közreműködése mellett zártkörű Anna-bál rendeztetik. Belépti-díj személyenként 1 frt. Kezdeté este 8 órakor. Jóízű ételek és frissítő italokról gondoskodva leendő.

— **A kurticsi tanuló ifjuság** július hó 31-én a kurticsi szegény tanulók felségélyezésére a „Világ“-féle kerthelyiségben zártkörű nyári táncmulatságot rendez, belépti-díj: személyenként 1 frt., családjegy 2 frt. Kezdeté este 8 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtnak és hírlapilag nyugtáztatnak.

Színház.

— **Somlóné,** az aradi színtársulat kitiűő primadonnájának jutalomjátéka szombaton volt a nagyvárad színkörben. A „Madarász“ ment zsufolt ház előtt. Mikor a színpadra lépett, a virágcsokrok, koszorúk és ajándékok egész halmazát nyújtották felé. A lapok kivüle leginkább Kozmát dicsérik. A „Madarász“ ez alkalommal kilenczedszer ment.

— **Komáromy Mariska** tegnap kezdte meg vendég szereplését Nagyváradon az Üdvöskében.

— **Színész-szerzők.** Az aradi színtársulat volt két tagjától: Kozmáczky (Lorényi) Antaltól s Kövessy Alberttől mutattak be a budapesti nyári színházak a napokban egy-egy életképet. Az első a „Páztortú“, mely nem aratott nagy sikert. Kövessy életképe: „A diurnista“ már ügyesebb s habár igen kopott alakjai s szövevényei vannak, még is megneveltette egy estén a budai színkör publikumát. A szerzőt ötször-hatszor hívták ki.

IRODALOM.

— **Az „Ország-Világ“** e heti száma ismét a szokott gazdag tartalommal s szebbnél-szebb illusztrációk egész seregével jelent meg. A kitiűően szerkesztett, érdekes folyóiratra e helyen is figyelmeztetjük olvasóinkat.

— **A „Vasárnapi ujság“** e heti száma a lap élén Wekerle miniszter arczképét közli, mint a valuta-rendezés megteremtőjét. Adja ezen kívül Széchenyi Ödön basa, Nendtvich Károly és Kozma Ferencz életrajzát és arczképét. Igen érdekesek az új magyar pénzék másai, melyekkel egybekapcsolva bemutató több külföldi pénzt is. A lap közli ezeken kívül a Magyarország 1000 éves fennállásának emlékére rendezendő kiállítás tervét, továbbá elbeszéléseket és apróságokat.

VEGYESEK.

— **A legszerencsésebb istállótulajdonosok** voltak az idén versenypályáinkon: a Batthyány-Keczer gróf szövetség, melynek lovai 59,830 frtot nyertek; Eszterházy Miklós gróf 50,465 frt nyereménnyel; Egyedi Arthur 32,230 frttal; Apponyi Antal gróf 31,415 frttal; Kinsky Rudolf gróf 29,790 frttal; Springer Gusztáv báró 20,995 frttal s Blaskovits Bertalan 20,955 frt nyereménnyel.

— **Gyalog Pétervárról Párisba.** Bernoff Mihály, egykori orosz tiszt, ki Pétervárról gyalog megy Párisba, Bécsből néhány napi időzés után tegnap délben indult tovább. Több, Bécsben lakó földije a mariahilfi vonalig kísérté. Bernoff holnap este St.-Pöltenben, e hó 22-én Münchenben akar lenni.

— **A cserben hagyott menyasszony.** Gubi Dávid dunaszerdahelyi lakoson e napokban oly örvöngési roham vett erőt, hogy csak nagy nehezen fékezhettk meg. Pozsonyi útja alkalmával, hová az elmebetegét elvitték valamiképen nyugodtabb lett. Világos perezei is voltak s ekkor azt mondta, hogy azért örült meg, mert kintzó lelkiutordalások gyötrik azóta, hogy menyasszonyát cserben hagyta.

— **A herendi porcellángyár veszélyben** czim alatt hozott közleményre vonatkozólag illetékes helyről vesszük a következő sorokat: Igaz ugyan, hogy a gyár régi épületének egyik helyiségében a menyozet badólt, azonban az korántsem oly nagy mérvű, mint a tudósításban állittatik s nem is temette mag alá a korongozó gépeket, mert azok most is kivétel nélkül ép állapotban vannak. A padláson sem gyári, sem más nyers anyag nem tartatott. Hogy a történt baleset nem lehetett oly nagymérvű, mutatja az is, hogy a kiküldött szakértő becslése szerint a gyárban történt boltozat-összeomlás folytán felmerülő kiadás csak mintegy 600 frtra fog rugni s

nehány nap alatt minden helyre lesz állítva. Egyébként a gyári üzem teljes folyamatban van s így a gyártelepnek bezárásáról szó sincs.

— Gyilkos férj. E hó 12-én Dees tolna-megyei községben Szarka József fiával, Szarka Bálinttal és ennek feleségével künn dolgozott a mezőn. Az asszony parelni kezdett az urával, a miért vasárnap egy küssé bőven kölkeztetett a korcsmában, mire az oly méregbe jött, hogy kikapta a kaszát apja kezéből s az asszonyba vágta, úgy hogy nyomaiban meghalt. A gyilkos erre beszaladt a faluba s elpanaszolta, hogy milyen szerencsétlenül járt, feleségét véletlenül lekaszálta. Meséjét azonban nem hitték el. Nem sokkalra megjelent a faluban Oláh András vizsgálóbíró Hangel és Herczeg Gyula dr. orvosokkal, valamint Buday csendőrhadnagy két csendőrrrel. Az asszony holttestét felbontották. A gyilkos, látván a csendőröket, tüstént jelentkezett és tettét töredelmesen bevallotta. Mint levelezőnk jelenti, már beszállították a szegszárdi kir. ügyészséghez.

— A leendő trónörökös utazása. Estei Ferencz Ferdinánd főherceg már csak igen rövid ideig marad Sopronban, ahol, mint az ott állomásozó huszárezred ezredese, körülbelül két évet töltött. A főherceg a jövő hóban Győr és Komárom között lefolyó hadgyakorlatok után nem fog mostani állomására visszatérni, hanem hosszabb külföldi utra indul. Még mialatt a főherceg uton lesz, előléptetik és ugyanakkor Sopronból elhelyezik. Az utazásból visszatérve, a főherceg már új állomására megy.

Utolsó posta.

— július 18.

Nagy banket.

Szavoyának Franciaország-galtörténeti egyesítése 100-ik évfordulója alkalmából ma banket volt, amelyen 2000 személyt köztük több miniszter vett részt. Floquet, a képviselőház elnöke, beszédet mondott, melyben utalt Szavoyának 1872. évben Franciaországgal történt önkényes egyesülésére a későbbi erőszakos elválasztásra és a jelenlegi újlagos egyesülésre, hozzátevéen, hogy a tapasztalatok azt mutatják, hogy a történet igazságot szolgáltat, melyet megvárni és megérdemelni kell tudni.

Táviratok.

A millenniumi kiállítás.

Budapest, július 18. (Saját tud. táv.) A kiállítás sorsa jelentékenyen megjavult a hírlapok erélyes felszólalására, ma volt Lukács Béla elnökle alatt tanácskozás, mely kimondta, hogy a kiállítást okvetlenül meg kell tartani, még pedig minden halasztás kizárásával. Zichy Jenő hóbortos gellérthegyi tervéről alig szóltak.

Halálozás.

Budapest, július 18. (Saj. tud. táv.) Csánády Sándor, a parlament tipikus alakja, ma 68 éves korában Nagykerekiben meghalt.

Berzeviczy államtitkár látogatásai.

Balaton-Füred, július 18. (Saj. tud. táv.) Berzeviczy államtitkár idejött rokonai látogatására. A hercegprímás hosszasan fogadta kihallgatáson.

Közmunkaváltság.

Szerajvo, július 18. (Saját tud. táv.) A boszniai hatóságok ma egy ő Felsőge által jóváhagyott rendeletet hirdettek ki, amely az igavonó és teherhordó állatok keddig létezett robotját végkép eltörli és egyidejűleg a személyes robot megváltása tekintetében is nevezetesen a közmunkaváltságot jelentéke-

nyen leszállítják. A rendelet, melyet általános örömmel fogadnak, 1893. január 1-én lép életbe.

Elpusztult sziget.

London, július 18. (Saj. tud. táv.) Sidneyből jelentik: Kelebas és Mindanos között fekvő sangi szigetet egy tűzokádó kitörése teljesen elpusztította és 12,000 ember odaveszteti.

Felsült sztrájkolók.

Pittsburg, július 18. (Saj. tud. táv.) A posztógyárakban ma újra megindult a munka, mert a gyárak vezetősége oly munkásokat fogad fel, kik nem tartoznak a szindikátushoz. A munkások katonai fedezet alatt mennek a gyárakba. A szünetelő munkások oly fenyegető hangulatban vannak, hogy összeütközésektől lehet tartani.

Influenza.

Buenos-Ayres, jul. 18. (Saj. tud. táv.) Az influenza következtében, mely nagy mértékben lépett föl, a halálozások megdöbbentő mérvet öltöttek.

Közgazdaság.

Az aratás.

— Saját tudósítónktól. —

Pankotáról írják nekünk, hogy 13. és 14-én óriási viharral jégeső pusztított s több község határában jelentékeny, 30-100 százaléknyi kárt okozott; a kukorica nagy része összetört a földön hever, kopasz fél körök mutatják, hogy kukoriczatermesre várt ott a nép. A le nem aratott gabona úgy néz ki, mintha le volna hengerezve; dohány, szőlővesszők összetörve fekszenek a földeken.

B.-Csaba, július 16. Az aratás e hónap elseje óta javában folyik, és e hét végén nagyobb részt, a kedvező időjárás folytán, be is végződik. Az eredmény nem felel meg a várakozásnak, különösen a buzában mennyiségileg és minőségileg különféle lesz, mert helyenkint egy holdon (1,100 négyszögöl) termelt 6-7 métermázsa 80 kg. súlyu buza, a legnagyobb részt azonban csak 2-3 mm. lesz 70-72 kg. minőségű. Arpa és zab meglehetősen sikerült, holdankint (1,100 négyszögöl) 6-7 mm. fog adni. Tengeri, dohány és más kapásnövények eddig szépen állanak.

Kunágota július 17. Kunágota községben — írja levelezőnk — az aratási munkálatok javában folytak. A mennyire ez időszert következtetni lehet, kalászos növényekben a termés alig közepesnek mondható. Különösen a buza szorult meg a hőségben, a mely ennélfogva sok helyen a középest sem éri el, az arpa valamivel jobb, de az sem mindenütt; szintén ily állapotban van a rozs is. A kukorica és dohány gyönyörű fejlődése talán kárpótolni fogja ezen alig közepes eredményt.

Budapesti gabnaüzlet.

Budapest, július 17.

A heti üzlet lanyhán indult meg, az árak nagyobb veszteségeket szenvedtek. A hét közepén azonban megszilárdult az üzlet, mert egyes malmok teljes őrlelőképeséggel dolgoztak és ez okból nagyobb buzamennyiségek beszerzésére vannak utalva. Most sült ki azonban, hogy Budapesten nincs buza és minthogy a hozatal sem elegendő teljes őrlelőképeségnél, az árak egyszerre emelkedtek — és behozatott nemcsak az árvesztés, hanem még némi heti árjavulással zárulunk.

A határidőpiacon buza rendkívül lanyhán indult, a Bácságból jelentett kedvezőtlen csépelési eredményekre hirtelen emelkedett — de a hét végén ismét csendesebben zárult.

A határidőpiacon nem engedi magát befolyásoltatni a készáruüzlet szilárd hangulata által, mert az üzérkedés azon véleményben van, hogy a jelenlegi szilárd hangulat a malmok kényserhelyzetének eredménye, mely azonban véget ér azon pillanatban, midőn a buza hozatalok emelkedni fognak.

A külföldi piacok barátságos hangulatot jelentettek lényeges árváltozások nélkül.

A buza-üzlet a már többször említett körülményeknél fogva szilárd volt mintegy 15.000 mm. forgalomnál.

Ujbuza elkelt tiszavidéki 78 kilós 8.65, pestmegyei 80.81 kilós 8.75—8.80 frton három óra.

Ujrozs. Bő kínálat volt, a hangulat valamivel csendesebb volt. Elkelt helybenszokványminőségű szeptember-októberben 7.20—7.15 forinton.

Tengeri. Csendes, helyben 4.77%—4.85 frt.

— A gabona állása és az aratási kilátások. A földművelésügyi miniszteriumhozbeérkezett adatok alapján f. évi július hó 13-án a gabonavetések következőleg állottak:

buza	rozs	árpa	zab
bevetett terület			
5,365.861	2,138.681	1,851.008	1,784.694
kat. holdakban, ebtől			
középen alul	16-60	35-27	19-36
junius 29-én	6-00	30-67	17-73
közép	65-23	58-92	68-44
junius 29-én	64-87	60-10	65-00
középen felül	18-17	5-81	12-20
junius 29-én	29-13	9-17	17-27

Az elemi csapások által tönkretett vetések is befoglaltatnak a bevetett területben.

— A tornyai vásár igen silány volt. Alig adatott el 80 darab jószág. A belső vásár hasonló volt a baromvásárhoz, amennyiben itt sem sok áru kelt el.

Szeszüzlet.

Július 18.

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 34.50, kicsinyben 55.— hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósításai. —

Budapest, jul. 18. d. u. 5 óra.

Gabona	Faj	Irányzat	100 kg. mm
B u z a	bácsági	szilárd	8.10—8.75
	tiszavidéki	"	8.10—8.75
	pestvidéki	"	8.05—8.70
	fehértői	"	8.10—8.75
	bácskai	"	8.10—8.75
R o z s	—	lanyha	7.40—7.60
A r p a	takarmány	lanyha	5.30—5.50
	égetni való	"	—
	sörfűzdei	"	—
Z a b	—	szilárd	5.40—5.70
T e n g e r i	bácsági	lanyha	4.80—4.85
	másnemű	"	4.75—4.80
K á p o s z t a - r e p c z e	—	lanyha	11.15—11.25
K ö l e s	—	lanyha	5.10—5.25
B u z a	tavaszi	csend.	8.04—8.05
	junius 1892	"	8.48—8.49
	őszi	"	7.15—7.20
T e n g e r i	máj.-jun. 1892	lanyha	4.78—4.80
	szept.-okt. 1891	"	4.85—4.87
Z a b	Bpest sz. tavasz	szilárd	5.18—5.20
	" " őszi	"	5.42—5.44
K á p o s z t a - r e p c z e	aug.-szept. 1891	szilárd	11.25—11.35

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén

Budapest, 1892. július 18.

Cs. és kir. arany	5.67
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.50
Német birodalmi márka	58.60
London	119.70
20 márkás arany	11.73

Idegenek névsora Aradon.

Július 18-án:

Fehér Kereszt szálloda: Werner J. kereskedő, Déva. Friedlander József magánzó, Nagyvár. Platz Emilia tanítónő, Budapest. Krausz Arthur magánzó, Pozsony. Rácz Mihály kereskedő, Nagyvár. Schosberger Károly gyáros, Budapest.

Vass szálloda: Wasmér Antal br. birtokos, M.-Bánhegyes. Steiner Hugó ügyvédjelölt Bécs, Szende Géza hivatalnok, Budapest. Kovács Jánosné magánzó, Orosháza. Scheinberger Mór kereskedő, Soborsin. Hilebrand Lajos vendéglős, Szeged. Zórád János hivatalnok, Világos. Kugel J. Leo kereskedő, Arad.

Magyar Korona szálloda: Menczer Jakab kereskedő, Arad. Stein Zsigmond kereskedő, Pankota.

Vasúti szálloda: Jovanovits Katalin magánzó, Temesvár. Wiedmann János kereskedő, Temesvár.

Felelős szerkesztő: Vásárhelyi Béla.